

וּכְתַב הַרְמַב"ן (בהלכות גדה ג, מובא במ"מ איסור"ב ה,ה ועוד): בזמן הזה אין הנשים בקיאות בדבר, הלכך כל אשה המוצאת דם בעד שלה – טמאה.
 ג. נראה שרוב קטינא שאמר אין שורפים עליו תרומה, דיבר כשנוגעת בתרומה ברשות הרבים או בדבר שאין בו דעת לישאל, אבל ברשות היחיד – טמא מודאי (עפ"י חז"א רטו לדף ב).

דף יח

לה. באלו הלכות בטומאה שבאשה הלכו חכמים אחר הרוב לטמא כודאי, ובמה אינו כודאי?

אמר רבי יוחנן: בשלשה מקומות בטומאה של אשה הלכו חכמים אחר הרוב ועשאום כודאי; – בדם שנמצא בפרוזדור – חזקתו מן המקור וחייבים עליו משום ביאת מקדש ושורפים עליו תרומה וקדשים, כנ"ל.

בשליה הנמצאת בבית – הבית טמא משום אהל (והתרומה נשרפת מחמת טומאה זו), שהולכים אחר רוב שליות שיש בהן ולד (רש"י), או רוב פעמים שאינו נימוק (תוס') [ולדברי ר"ש אנו תולין שהולד נימוק ובטל ברוב דם הלידה, שסובר רוב פעמים נימוק].

במפלת יד או רגל חתוכה (כצורתה, בחיתוך אצבעות. וע"ע להלן כג-כד) – אמו טמאה לידה ואין חוששים שמא מגוף אטום באה. (ע"ע פרי"ט גוספ"ט להלן כח).

ועוד ישנה הלכה נוספת שאמר רבי יהושע בן לוי: אשה שעברה בנהר והפילה (ואין ידוע אם ולד הוא) – מביאה קרבן ונאכל, הרי שהולכים אחר הרוב לטמא טומאת יולדת.

ואולם המפלת חתיכה (בלא צורה) ואינה יודעת מה הפילה (כגון שהחתיכה נאבדה), אעפ"י שלדברי רבי יהודה [ולא לחכמים] הולכים אחר הרוב ורוב חתיכות של ארבעה מיני דמים טמאים הן, אמר רבי יוחנן שאין זו טומאת גדה ודאית.

א. כן פרש"י ורמב"ן. והרשב"א והריטב"א (כאן) והרי"ד (כאן) מפרשים שלרבי יהודה שורפים, ורבי יוחנן פסק כחכמים שאינם סוברים 'רוב' זה, או אפילו אם סוברים שרוב מיני דמים טמאים אך הואיל ויש מיעוט מפילות משאר מינים, מעמידים האשה על חזקת טהרה.

ב. לפי דעת כמה אמוראים, וכן סייעו מהברייתא (ע' להלן כא כב) גם בחתיכה משאר מיני דמים טמאה ודאי לרבי יהודה – משום שאין פתיחת הקבר בלא דם. וכן מסקנת ההלכה להרבה פוסקים.

תינוק הנמצא בצד העיסה ובצק בידו (לפרש"י התינוק ודאי נגע בעיסה ויש ספק האם היה טמא (רש"י) ולפר"ת (רמב"ם ורמב"ן) התינוק ודאי טמא והספק בנגיעה), אעפ"י שעל פי הרוב טמא – רבי מאיר מטהר, שיש לסמוך חזקת טהרה למיעוט והרי הורע הרוב, וחכמים מטמאים (אף ברשות הרבים) שדרכו של תינוק לטפח והרי המיעוט כמי שאינו. לדברי רבי אושעיא, לחכמים שורפים את התרומה על טומאה זו, ולדברי רבי יוחנן אין שורפים (ומהתורה טהור אף ברשות היחיד מפני שאין זה רוב גמור והרי זה ספק טומאה בדבר שאין בו דעת לישאל. ר"ת).

א. גם בהלכות הראשונות ישנה חזקת טהרה לטהרות ואעפ"י כהולכים בהן אחר הרוב לטמא כודאי – פרשו התוס' משום ששם הוא רוב גמור, משא"כ בתינוק. ואפילו אם גם בהם אין 'רוב גמור' י"ל כיון שהריעותא באה מגופה, לכך אין מתחשבים בחזקת טהרה. וכן לענין שליה, כיון שהשליה ודאי בבית אין לדון בו חזקת טהרה, שהרי הבית כשליה עצמה (רמב"ן).

ב. לדברי הרמב"ן ועוד ראשונים, אם התינוק נגע ודאי בעיסה – העיסה טמאה ואין להעמידה על חזקה, ורק כאשר אין נגיעתו בעיסה ודאית מועילה חזקת טהרה של העיסה.
ע' פרטים נוספים בקדושים פ).

דף יט (ב)

לו. א. אלו מיני דמים הבאים מן המקור טמאים ואלו טהורים?
ב. האם דם הבא מן המקור טמא משום 'מענינות הוב' והאם יש עליו תורת 'משקה' להכשיר את הזרעים לקבל טומאה?

א. למדו חכמים מהכתוב בפרשת 'זקן ממרא' שיש מיני דמים טמאים באשה ויש טהורים [שעליהם נחלק הזקן על החכמים]. ודרשו מן הכתובים (דמיה, דמיה. ר' אבהו) שארבעה מינים הם הטמאים;
(1) האדום (ביותר) כדם המכה, ובכללו הדם השחור כחרת (= כצבע שחור שבדיו היבש), שאדום הוא מתחילתו אלא שלקה משנעקר. עמוק וחזק מן החרת – טמא. דהה ממנו, אפילו ככחול – טהור. כמפורט בגמרא הגוונים השונים.

העמוק הוא שחור חזק יותר, והדהה הוא החלש (כן פרש"י והסכים הרמב"ן עמו הרמב"ן ועוד, ודהה דברי המפרשים [בשם רבנו שמואל] להפך. וע"ע בסמ"ג לאוין קיא ותרומת הדשן רמז).
ופרשו אמוראים 'דם המכה' באופנים שונים; כדם שור שחוט היוצא בתחילת הכאה של סכין (רב יהודה אמר שמואל); כדם צפור חיה (עולא. ונסתפקו האם כוונתו 'חיה' להוציא שחוטתה או הכוונה לצפור בריאה ולא כחושה); כדם מאכולת של ראש (זעירי); כדם אצבע קטנה של יד שנגפה וחיתתה וחזרה ונגפה, ולא של כל אדם אלא של בחור עד בן עשרים שלא נשא אשה (אמי ורדינאה א"ר אבהו); כדם הקזה (רב נחמן. ודוקא דם ראשון שיוצא, כמבואר בגמרא).

אפשר שאין כאן מחלוקת לדינא אלא כל אחד דיבר לפי המראה שהוא בקי בו (רמב"ן).
והרמב"ם (איסור"ב ה"ח), נקט להלכה כרב נחמן, כעמוד ראשון של דם הקזה של בני אדם. נתן הדם בכוס ומסמיך לו הדם ורואהו.

(2) כקרבן כרכום (= כזוית גן שהכרכום גדל בו. לשון אחר: כנוגה זיו כרכום. רש"י) – כברור שבו (= כעלים שבו הברורים במראה אדמומית יותר מחבריהם), כשהוא לח ועם גושו, ובעלים האמצעיים כמפורט בגמרא.

(3) כמימי אדמה – כאדמת בקעת בית הכרם (שהיא שמנה גמ') ואדומה. ערמב"ם איסור"ב ה"ח, מהר"ם מרוטנברג תרלא) וכיוצא בה (כמפורט בבביתא דעות שונות), מיצף עליה מים כקליפת השום כאשר היא נתונה בכוס, והמים עכורים ולא צלולים. לדברי רבה בר אבהו: במקומה שנו, אבל הביאה ממקום אחר נשתנית מראיתה.

(4) כמוזג – שני חלקים מים וחלק אחד יין חי וחדש (ערמב"ם רש"י), מהיין השרוני [והוא כיין הכרמלי ללא מזיגה, חדש ולא ישן – כפירוש א' ברש"י].

היה הדם עמוק או דיהה מאותם מראות [מלבד השחור] – נחלקו הדעות אם טמא אם לאו, ומשמע בגמרא שדיחה ביותר טהור לדברי הכל.

הלכה כבר קפרא שכולם כשחור שעמוק מהם טמא דיהה מהם טהור, חוץ מהיין המוזג שאף עמוק ממנו טהור (עפ"י רמב"ם איסור"ב ה"ט, י, ע"ש מ"מ. ובסמ"ג כתב שפסק כן משום שבר קפרא גדול מכל האמוראים. מובא בל"ה).